

اهمیت زیارت امام حسین علیه السلام

در نگاه معصومین علیهم السلام

حسن تر کاشوند*

چکیده

زیارت اولیای الهی، در جایگاه یکی از سنت‌های سفارش شده ادیان ابراهیمی، در صورتی که صحیح برگزار شود، آثار دنیوی و اخروی چشمگیری برای فرد زائر و جامعه در پی دارد. در این میان زیارت سید الشهداء علیه السلام، مورد سفارش و تأکید ویژه معصومان علیهم السلام بوده و آثار بی‌نظیری برای آنان ذکر شده است؛ مانند: در امان خدا بودن، زائر خدا محسوب شدن، آمرزش گناهان، ورود به بهشت پیش از دیگران، هم‌نشینی با اهل بیت علیهم السلام در بهشت، برخورداری از ثواب حج و عمره، طول عمر و وسعت رزق، همراهی فرشتگان، طلب مغفرت برای زائر از سوی حضرت زهرا علیها السلام، محسوب نشدن ایام زیارت از عمر زائر و ده‌ها اثر بی‌بدیل دیگر. ترک بدون دلیل زیارت آن حضرت نیز، عواقب هولناکی دارد؛ مانند: ناقص بودن ایمان، جفاکار بودن، محروم بودن از خیر، شیعه نبودن و ...

کلیدواژه‌ها: زیارت، زیارت امام حسین علیه السلام، آثار زیارت، اهمیت زیارت،

ترک زیارت.

*. مدیر گروه کلام و معارف پژوهشکده حج و زیارت و دانش‌آموخته سطح چهار حوزه علمیه قم.

مقدمه

زیارت، یکی از حقایق ژرف و پرمعنایی است که از دیرباز مورد سفارش و تأیید ادیان توحیدی بوده است و بی تردید در پیشبرد اهداف والای انسانی و دینی، تأثیرات بسزایی دارد. در طول تاریخ، انسان‌هایی بوده و هستند که پس از مرگشان، زندگی آنان، ادامه پیدا کرده و با وفاتشان، وجود، شخصیت و اندیشه آنها ادامه یافته است. دیدار و زیارت این افراد، همان گونه که در دوران حیاتشان ارزشمند و تأثیرگذار بود، پس از رحلت یا شهادتشان نیز سازنده و الهام‌بخش است.

زیارتگاه شخصیت‌های الهی نیز، پشتوانه حق، عدالت و فضیلت است؛ چراکه هر زائری با معرفت به مقام صاحبان این مشاهد شریف و اهداف آنان، به زیارت برود، از صاحب قبر الهام می‌گیرد، اصول و تعالیم مکتب را به یاد می‌آورد و هر زیارت و سلام او، سرشار از این آموزش‌ها و الهام‌هاست. مصداق بارز و روشن چنین شخصیت‌هایی، وجود نازنین پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله، حضرت زهرا علیها السلام و امامان معصوم علیهم السلام هستند. زیارت این بزرگواران، نشانه احترام به مقام آنان، پیروی از راهشان، تجدید عهد با امامتشان، وفاداری به ولایتشان و زنده نگاه داشتن یاد، فرهنگ و تعالیم آنان است. امام رضا علیه السلام فرمود:

إِنَّ لِكُلِّ إِمَامٍ عَهْدًا فِي عُنُقِ أَوْلِيَائِهِ وَشِيعَتِهِ، وَإِنَّ مِنْ تَمَامِ الْوَفَاءِ بِالْعَهْدِ وَحُسْنِ الْأَدَاءِ زِيَارَةَ قُبُورِهِمْ، فَمَنْ زَارَهُمْ رَغْبَةً فِي زِيَارَتِهِمْ وَتَصَدِّيقًا بِمَا رَغِبُوا فِيهِ كَانَ أُمَّتَهُمْ شُفَعَاءَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ^۱.

هر امامی به گردن دوستان و شیعیان خود، عهدی دارد که وفای کامل به این عهد و به جا آوردن نیکوی آن، با زیارت قبور آنان است. پس کسانی که با رغبت و علاقه به زیارت ایشان می‌روند و به آنچه آنان ترغیب کرده‌اند، باور دارند، امامان آنها، در روز قیامت شفیعشان باشند.

از مقدس ترین و بافضیلت ترین زیارت‌هایی که در فرهنگ دینی و روایات اسلامی بیان شده است، زیارت قبر سیدالشهداء علیه السلام در کربلاست. برای زیارت هیچ امامی، حتی زیارت قبر رسول خدا صلی الله علیه و آله به این اندازه سفارش نشده است. در احادیث، گاهی زیارت امام حسین علیه السلام، از زیارت کعبه هم برتر به حساب آمده و برای زیارت آن حضرت، پاداشی برابر ده‌ها و صدها حج و عمره بیان شده است.^۲ لحن روایات، به گونه‌ای است که زیارت امام حسین علیه السلام را برای یک شیعه، در حد یک فریضه، و ترک آن را ناپسند می‌داند. حتی برخی روایات، هیچ بهانه، و خطری را مانع از زیارت آن حضرت به حساب نمی‌آورد و ترک آن را جفا می‌داند.^۳ امام باقر علیه السلام فرمود:

مروا شیعتنا بزیرة قبر الحسین علیه السلام فإن إتیانه مفترض علی کل مؤمن یقر للحسین علیه السلام
بالإمامة من الله عز وجل.^۴

شیعیان ما را امر کنید که به زیارت قبر حضرت حسین بن علی علیه السلام بروند؛ زیرا زیارت آن حضرت، بر هر مؤمنی که اقرار به امامتش از سوی خداوند عزوجل دارد، واجب است.

از امام صادق علیه السلام نیز روایت شده است: «زیارة الحسین بن علی واجبة علی کل من یقر للحسین بالامامة من الله عز وجل»؛^۵ «زیارت حسین بن علی علیه السلام، بر هر کس که او را از سوی خداوند، امام می‌داند، واجب است».

در برخی از روایات، اشتیاق برای زیارت امام حسین علیه السلام، علامت اهل بهشت بودن و صادق بودن در ادعای محبت اهل بیت علیهم السلام دانسته شده است. امام باقر علیه السلام فرمود:

من أراد أن یعلم أنه من أهل الجنة فیعرض حینا علی قلبه فإن قبله فهو مؤمن و من کان لنا محبا فلیرغب فی زیارة قبر الحسین علیه السلام فمن کان للحسین علیه السلام زوارا عرفناه بالحب لنا أهل البيت و کان من أهل الجنة و من لم یکن للحسین زوارا کان ناقص الإیمان.^۶

کسی که می‌خواهد بداند آیا اهل بهشت هست یا نه، دوستی ما را بر دلش عرضه کند؛ اگر دلش آن را پذیرفت، پس او مؤمن است و کسی که دوست‌دار ماست، باید

در زیارت امام حسین علیه السلام راغب باشد. بنابراین شخصی که زائر امام حسین علیه السلام باشد، ما او را دوستدار خود می‌دانیم و از اهل بهشت خواهد بود و کسی که زائر حضرت ابا عبد الله الحسین علیه السلام نباشد، الایمانش ناقص است.

اگرچه قبر حقیقی سید الشهداء علیه السلام در دل مؤمنان و ارادتمندان به ایشان است، اما حرم مطهر ایشان، نماد و یادآور جان‌نثاری و فداکاری‌های آن حضرت و یارانش در راه خداست. همین امر موجب شرافت یافتن آن سرزمین و مرقد مطهر سید الشهداء علیه السلام شده است؛ چنان‌که امام صادق علیه السلام می‌فرماید: «موضع قبر ابي عبدالله الحسين علیه السلام منذ يوم دفن فيه روضة من رياض الجنة»^۷ «قبر ابا عبد الله الحسين علیه السلام از آن روزی که در آنجا دفن شد، باغی از باغ‌های بهشتی است».

مناسب است در ابتدا، اشاره‌ای به شرافت و آثار این مرقد شریف داشته باشیم و سپس، به اهمیت زیارت این مرقد مطهر، و آثار و برکات آن بپردازیم.

۱. آثار و برکات مرقد مطهر امام حسین علیه السلام

الف) محل نزول فرشتگان الهی

امام صادق علیه السلام در این باره فرمود:

قبر الحسين بن علي علیه السلام عشرون ذراعا في عشرين ذراعا مكسرا روضة من رياض الجنة و فيه [و منه] معراج الملائكة إلى السماء و ليس من ملك مقرب و لا نبي مرسل إلا و هو يسأل الله أن يزوره ففوج يهبط و فوج يصعد.^۸

قبر حسین بن علی علیه السلام، بیست ذراع در بیست ذراع است. آن باغی از باغ‌های بهشت، و محل عروج فرشتگان به آسمان است. هیچ فرشته مقرب و پیامبر مرسلی نیست، جز آنکه از خداوند می‌خواهد که او را زیارت کند. پس گروهی فرود می‌آیند و گروهی بالا می‌روند.

ب) محل اجابت دعا و برآورده شدن حاجات

خداوند سبحان در ازای ایثار و فداکاری سید الشهداء علیه السلام برای حفظ اسلام و هدایت بشر، در مرقد شریف آن حضرت، برکاتی قرار داد که یکی از آنها، اجابت دعا و برآورده شدن حاجات است. امام صادق علیه السلام در این باره فرمود:

إن الله (تعالی) عوض الحسين علیه السلام من قتله أن جعل الإمامة في ذريته، و الشفاء في تربته، و إجابة الدعاء عند قبره، و لا تعد أيام زائريه جائيا و راجعا من عمره.^۹

خداوند در عوض قتل حسین علیه السلام، امامت را در ذریه آن حضرت، شفا را در تربتش، و اجابت دعا را در کنار قبرش قرار داد. ایام زیارت نیز از عمر زائران حساب نمی‌شود. همچنین در روایتی دیگر، امام صادق علیه السلام، مرقد مطهر امام حسین علیه السلام را محل برآورده شدن حاجت‌های دنیا و آخرت دانست و فرمود: «یا شعيب... و لا دعا عنده أحد دعوة إلا استجيب له عاجلة و آجلة...»^{۱۰} «و احدی در آنجا دعاء نمی‌کند مگر آنکه خداوند متعال خواسته‌اش را در دنیا و آخرت برآورده می‌کند».

ج) تمام خواندن نماز

از جمله مکان‌هایی که انسان در سفر، اختیار دارد نماز را در آنجا کامل یا شکسته بخواند، حرم شریف امام حسین علیه السلام است. شاید علت این باشد که آنجا، به منزله وطن انسان به حساب می‌آید یا اینکه خداوند می‌خواهد به خاطر عبادت بیشتر، پاداش بیشتری به زائر آن حضرت عنایت کند.

عن أبي شبل قال: قلت لأبي عبد الله علیه السلام أزور قبر الحسين علیه السلام؟ قال زر الطيب و أتم الصلاة عنده، قال أتم الصلاة عنده؟ قال أتم، قلت فإن بعض أصحابنا يروي التقصير، قال إنما يفعل ذلك الضعفة.^{۱۱}

ابن شبل از امام صادق علیه السلام پرسید: «آیا به زیارت قبر مطهر حضرت امام حسین علیه السلام بروم؟» حضرت فرمود: «قبر پاک را زیارت کن و نمازت را در آنجا تمام بخوان».

وی عرض کرد: «آیا نمازم را آنجا تمام بخوانم؟» حضرت فرمود: «تمام بخوان». وی می‌گوید، عرضه داشتم: «برخی از اصحاب ما روایت کرده‌اند که نماز را باید شکسته خواند!» حضرت فرمود: «ضعیفان نمازشان را شکسته می‌خوانند».

د) قبول شدن نماز

عباداتی که انسان انجام می‌دهد، برای اینکه مؤثر واقع شوند، غیر از شرط صحت، باید واجد شرط قبول یا کمال نیز باشند. شرط قبول و کمال عبادت، در واقع به روح عبادت برمی‌گردد؛ یعنی آنچه که علاوه بر ظاهر، مراعاتش، انسان را به قرب خدا و رشد معنوی می‌رساند. در منابع اسلامی، برای قبولی عبادات و به ویژه نماز، که نمونه بارز عبادت و تجسم بندگی است، شرایطی بیان شده است، که رعایت آنها، شرط پذیرفته شدن نماز است؛ شرایطی مانند: ایمان به خدا،^{۱۳} پذیرش ولایت اولیای الهی،^{۱۴} تقوا،^{۱۵} حضور قلب، ادای حق مردم^{۱۶} و... . محقق نمودن این شرایط، کار بسیار دشواری است و شاید کمتر کسی موفق به تمامی این امور شود و نمازهایی مورد قبول پروردگار متعال به جای آورد. اما از جمله الطاف خداوند به بندگان و از جمله آثار مرقد مطهر سید الشهداء علیه السلام، این است که خداوند نمازی را که مؤمنان در آنجا می‌خوانند، می‌پذیرد.

عن شعيب العرقوفي عن أبي عبد الله عليه السلام قال: قلت له من أتى قبر الحسين ع ماله من الثواب والأجر جعلت فداك قال يا شعيب ما صلي عنده أحد الصلاة إلا قبلها الله منه...^{۱۶}
راوی نقل می‌کند که خدمت امام صادق علیه السلام عرضه داشتم: «فدایت شوم! اجر کسی که به زیارت قبر حضرت امام حسین علیه السلام برود چیست». حضرت فرمود: «ای شعیب! احدی کنار قبر آن حضرت نمازی نمی‌خواند، مگر آنکه حق تعالی از او می‌پذیرد».

۲. آثار و برکات زیارت مرقد سید الشهداء علیه السلام

از مقدس‌ترین و با فضیلت‌ترین عبادت‌هایی که در فرهنگ روایی اسلام به آن سفارش شده، زیارت امام حسین علیه السلام است، که اهمیت ویژه‌ای دارد؛ به گونه‌ای که

برای زیارت هیچ یک از معصومان علیهم‌السلام، به این اندازه سفارش نشده است. زیارت امام حسین علیه‌السلام، آرزوی همیشگی هر مرد و زن مسلمانی بوده است. زیارت مرقد امام حسین علیه‌السلام، از ویژگی‌های برجسته‌ای برخوردار است. آنان که توفیق پیدا می‌کنند و به زیارت مرقد مطهر آن حضرت مشرف می‌شوند، در آستان ایشان، درس عشق، فضیلت و کمال می‌آموزند. هر زائری که با معرفت و شناخت مقام صاحب این مرقد، و اهداف او به زیارت برود، از صاحب قبر الهام می‌گیرد، اصول و تعالیم مکتب را به یاد می‌آورد و هر زیارت و سلام او، سرشار از این آموزش‌ها و الهام‌هاست. هر زائری باید بکوشد تا از این شفاخانه فیض، شفای دردهای قلبی و درونی خود را طلب کند، تا اینکه هم ظاهر او به جمال و کمال آراسته شود و هم باطن او، از آلودگی‌ها پاک گردد.

در روایات اسلامی، برای زیارت قبر سیدالشهدا علیه‌السلام، آثار و برکات زیادی نقل شده است. البته زیارتی که در آن، شناخت و معرفت به حق امام، وجود داشته باشد. منظور از اینکه عارف به حق امام باشد، این است که باور داشته باشد که او، امام، پیشوا و مقتداست. یعنی سزاوار پیروی است. شایسته و بایسته است تا همه مردم، در همه امور جزئی و کلی، به او اقتداء و از او پیروی کنند. مردم باید باور داشته باشند که اطاعت از آن حضرت، واجب است، فرمانش امر خداست و منعش، نهی خداست. چنین باوری ممکن نیست، مگر زمانی که باور کنیم وجود امام، از خدا پُر شده است؛ یعنی امام، هیچ گونه انانیت و نفسانیتی ندارد.

زائر حقیقی، باید باور داشته باشد که امام علیه‌السلام، در همه عوالم، غریب و ناشناخته است و آن‌گونه که شایسته اوست، حقیقت شناخته و اداء نمی‌شود. زائر باید بر این عقیده باشد که امام علیه‌السلام، به اذن خداوند متعال، در همه عوالم و بر همه امور عالم، از جمله احوال و افعال بندگان، شهید، گواه، آگاه و ناظر است. امام بر تمام گستره جهان، اشراف دارد. او از تار و پود ما و نیت‌های ما، آگاه است.^{۱۷} برخی از آثار زیارت امام حسین علیه‌السلام، عبارتند از:

الف) در امان خدا بودن

یکی از آثار زیارت سید الشهداء علیه السلام، این است که زائر آن حضرت و اموال او، در ایام زیارت، در امان خدا هستند و خداوند در قیامت نیز، حافظ او خواهد بود. از امام صادق علیه السلام سؤال شد که کمترین اثری که برای زائر قبر امام حسین علیه السلام وجود دارد، چیست؟ حضرت در پاسخ فرمود:

إن أدنى ما يكون له أن الله يحفظه في نفسه و ماله حتى يرده إلى أهله فإذا كان يوم القيامة
كان الله أحفظ له.^{۱۸}

کمترین ثوابی که برای او منظور شده، این است که خداوند از جان و مال او محافظت می‌کند، تا هنگامی که او را به خانواده‌اش بازگرداند. هنگامی که روز قیامت نیز فرا می‌رسد، بیشتر از این در محافظت خداوند خواهد بود.

ب) زائر خدا محسوب شدن

زید بن شحام می‌گوید: به امام صادق علیه السلام عرض کردم: «برای زائر قبر امام حسین علیه السلام چه سودی وجود دارد؟» حضرت فرمود:

كان كمن زار الله في عرشه، قال قلت ما لمن زار أحدا منكم [أحدكم] قال كمن زار
رسول الله^{۱۹} صلى الله عليه وآله

مثل کسی است که خدا را در عرش زیارت کرده است. راوی گفت، عرضه داشتم: «چه اجر و ثوابی است برای کسی که یکی از شما اهل بیت علیهم السلام را زیارت کند؟» حضرت فرمود: «مثل کسی است که رسول خدا صلى الله عليه وآله را زیارت کرده است.»

ج) آمرزش گناهان

خداوند متعال، غفار الذنوب است؛ یعنی به دلیل توبه یا اعمال خیر و شایسته‌ای که گنهکار انجام می‌دهد، گناهان او را می‌آمرزد. یکی از برترین اعمال خیری که خداوند به خاطر سید الشهداء، آثار ویژه‌ای، از جمله آمرزش گناهان برای آن در نظر گرفته،

زیارت مرقد آن حضرت است. امام صادق علیه السلام در حدیثی طولانی در این باره فرمود:

فإذا انقلبت من عند قبر الحسين علیه السلام ناداك مناد ... طوبى لك أيها العبد قد غنمت و سلمت قد غفر لك ما سلف فاستأنف العمل ... ۲۰

هنگامی که از نزد قبر مطهر حضرت ابا عبدالله الحسین علیه السلام برگشتی، منادی ... می گوید: «ای بنده! خوشا به حال تو! همانا غنیمت بردی و سالم برگشتی؛ تمام گناهان گذشته ات پاک شد. پس از ابتدا عمل کن ...»

د) ورود به بهشت پیش از دیگران

راوی نقل می کند که از امام صادق علیه السلام شنیدم که فرمود:

إن لزوار الحسين بن علي علیه السلام يوم القيامة فضلا على الناس قلت و ما فضلهم قال يدخلون الجنة قبل الناس بأربعين عاما^{۲۱}

در روز قیامت، زائران حسین بن علی علیه السلام بر سایر مردم، برتری دارند. عرض کردم: «فضیلتشان چیست؟» حضرت فرمود: «پیش از دیگران و چهل سال قبل از آنها، به بهشت داخل می شوند، در حالی که مردم در حساب و موقف هستند».

ه) محسوب نشدن ایام زیارت، از عمر زائر

امام رضا علیه السلام از پدر بزرگوارشان امام کاظم علیه السلام و ایشان نیز از امام صادق علیه السلام نقل می کنند که فرمود: «إن أيام زائري الحسين علیه السلام لا تحسب من أعمارهم و لا تعد من آجالهم»؛^{۲۲}

«ایام زیارت حضرت امام حسین علیه السلام جزء عمر زائر به حساب نمی آید و از اجلشان محسوب نمی شود».

و) همنشینی با اهل بیت علیهم السلام در بهشت

از امام صادق علیه السلام روایت شده است که فرمود: «من أراد أن يكون في جوار نبیه صلی الله علیه و آله و جوار علي و فاطمة فلا يدع زيارة الحسين بن علي علیه السلام»؛^{۲۳} «کسی که می خواهد در همسایگی

رسول خدا ﷺ و حضرت علی و فاطمه علیها السلام باشد، زیارت حسین بن علی علیهما السلام را ترک نکنند.

آن حضرت در روایاتی دیگر فرمود:

- إن الله تبارك و تعالی جعل ملائكة موكلين بقبر الحسين عليه السلام فإذا هم الرجل بزيارته و

اغتسل نادى محمد عليه السلام يا وفد الله أبقروا بمرافقتي في الجنة.^{۲۴}

خداوند تبارك و تعالی، فرشتگانی را موکل قبر مطهر حضرت امام حسین علیه السلام قرار داده است و هرگاه شخصی قصد زیارت آن حضرت را دارد و غسل کند، حضرت محمد صلی الله علیه و آله وی را مورد خطاب قرار می دهد و می فرماید: «ای مسافران خدا! بشارت باد شما را به اینکه در بهشت، همراه من هستید».

- إذا كان يوم القيامة نادى مناد أين زوار الحسين بن علي فيقوم عنق من الناس لا يحصيهم

إلا الله تعالى فيقول لهم ما أردتم بزيارة قبر الحسين عليه السلام فيقولون يا رب أتيناك حبا لرسول الله و حبا لعلي و فاطمة و رحمة له مما ارتكب منه فيقال لهم هذا محمد و علي و فاطمة و الحسن و الحسين فالحقوا بهم فأنتم معهم في درجتهم الحقوا بلواء رسول الله فينطلقون إلى لواء رسول الله فيكونون في ظله و اللواء في يد علي عليه السلام حتى يدخلون [يدخلوا] الجنة جميعا فيكونون أمام اللواء و عن يمينه و عن يساره و من خلفه.^{۲۵}

در روز قیامت، منادی ندا می دهد: «کجا هستند زائران حسین بن علی علیهما السلام؟» گردن تعدادی از مردم کشیده می شود، که عدد آنها را غیر از خداوند متعال، کس دیگری نمی داند. پس به ایشان گفته می شود: «قصد شما از زیارت قبر حضرت حسین بن علی علیهما السلام چه بود؟» می گویند: «پروردگارا! آن حضرت را زیارت کردیم، به دلیل محبتی که به رسول خدا صلی الله علیه و آله، حضرت علی علیه السلام و فاطمه علیها السلام داشتیم و به منظور طلب رحمت برای صاحب قبر، به ازای آنچه از آن حضرت صادر شد».

پس به آنها گفته می شود: «ایشان محمد، علی، فاطمه، حسن و حسین علیهم السلام هستند؛ به آنها ملحق شوید. شما با ایشان و در مرتبه آنها هستید؛ به پرچم رسول خدا صلی الله علیه و آله ملحق شوید». پس به طرف پرچم آن حضرت رهسپار می شوند و در سایه آن قرار

می‌گیرند، درحالی‌که پرچم، به دست امیر المؤمنین علی علیه السلام است و بدین ترتیب، به بهشت وارد می‌شوند. آنان جلوی پرچم، سمت راست، جانب چپ و پشت آن هستند و چهار طرف پرچم را گرفته‌اند.

ز) برخورداری از ثواب حج و عمره

در برخی از روایات، برای زیارت امام حسین علیه السلام، ثواب یک حج کامل به همراه پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله،^{۲۶} در برخی دیگر، ثواب سه حج به همراه پیامبر صلی الله علیه و آله،^{۲۷} در برخی ثواب هشتاد حج نیکو،^{۲۸} و... نقل شده است. شاید علت این اختلاف‌ها، گوناگونی و درجات زیارت امام حسین علیه السلام باشد؛ چرا که نیت زائران، درجه اخلاص آنها، کیفیت و زمان رفتن به زیارت و اموالی که در این راه صرف می‌شود، متفاوت است. تعداد این روایات، فراوان است، که در اینجا تنها به یک نمونه از آنها اشاره می‌کنیم. راوی نقل می‌کند که از امام صادق علیه السلام سؤال کردم: «کسی که به زیارت قبر حضرت حسین بن علی علیه السلام برود، درحالی‌که عارف به حق آن جناب بوده، زیارتش بدون تکبر و نخوت باشد، ثوابش چیست؟» حضرت فرمود:

يكتب له ألف حجة مقبولة و ألف عمرة مبرورة و إن كان شقيا كتب سعيدا و لم يزل يخوض في رحمة الله.^{۲۹}

هزار حج مقبول و هزار عمره پذیرفته شده برایش می‌نویسند و اگر شخص شقی باشد، او را سعید قلمداد می‌کنند و پیوسته در رحمت خداوند عز و جل غوطه می‌خورد.

ح) طول عمر و وسعت رزق

از امام باقر علیه السلام نقل شده است که فرمود:

مروا شيعتنا بزيارة قبر الحسين علیه السلام فإن إتيانه يزيد في الرزق و يمد في العمر و يدفع مدافع

السوء و إتيانه مفترض على كل مؤمن يقر للحسين بالإمامة من الله.^{۳۰}

شیعیان ما را به زیارت قبر حضرت حسین بن علی علیه السلام امر کنید؛ زیرا زیارت آن

حضرت، روزی را زیاد، عمر را طولانی و امور شر را دفع می‌کند. زیارت آن حضرت بر هر مؤمنی که به امامت آن حضرت از طرف حق تعالی اقرار دارد، واجب و لازم است.

ط) همراهی فرشتگان

از امام باقر علیه السلام روایت شده است که فرمود:

أربعة آلاف ملك غير يبكون الحسين عليه السلام إلى يوم القيامة فلا يأتيه أحد إلا استقبلوه ولا يرجع أحد من عنده إلا شيعوه ولا يمرض أحد إلا عادوه ولا يموت أحد إلا شهده.^{۳۱}

چهار هزار فرشته ژولیده، غبار آلود و گرفته، بر حضرت امام حسین علیه السلام تا روز قیامت می‌گریند. پس احدی به زیارت حضرت نمی‌آید، مگر آنکه ایشان استقبالش می‌کنند و احدی از نزد آن جناب بر نمی‌گردد، مگر آنکه این فرشتگان مشایعتش می‌کنند و احدی از زوار آن حضرت بیمار نمی‌شود، مگر آنکه این فرشتگان عیادتش می‌کنند و احدی از زائران آن مظلوم، فوت نمی‌کند، مگر آنکه این فرشته‌ها بر جنازه‌اش حاضر می‌شوند.

ی) طلب مغفرت از سوی حضرت زهرا علیها السلام

امام صادق علیه السلام در این باره فرمود: «إن فاطمة بنت محمد صلى الله عليه وآله تحضر زوار قبر ابنتها الحسين عليه السلام فتستغفر لهم»^{۳۲} «همانا فاطمه علیها السلام، دختر پیامبر صلى الله عليه وآله در کنار زائران قبر امام حسین علیه السلام [در قیامت] حاضر می‌شود و برای بخشایش گناه آنان، طلب آمرزش می‌کند».

اینها تنها نمونه‌هایی از روایاتی بود که پاداش زیارت امام حسین علیه السلام را بیان می‌کنند. در روایات، آثار فراوان دیگری هم بیان شده است؛ آثاری همانند: مباحث خداوند به زائران، غبطه خوردن دیگران به حال زائران، برخوردار شدن از ثواب نماز هفتاد هزار فرشته کنار مرقد امام، دادن نامه اعمال زائران به دست راست آنها، تبدیل سیئات آنان به حسنات، خشنودی اهل بیت علیهم السلام از زائران، حرام شدن آتش جهنم بر آنان، برخوردار شدن از پاداش

شهادت در راه خدا، نورانی شدن زائر، ثواب آزاد کردن هزار بنده، آسان شدن سکران مرگ و...، که علاقه‌مندان می‌توانند برای آگاهی بیشتر، به منابع روایی مراجعه کنند.^{۳۳}

شاید اختلاف اخبار مربوط به آثار زیارت را بتوان بر اختلاف اشخاص و عمل‌ها، و نیز کم و زیادی ترس در راه زیارت، یا دوری و نزدیکی مسافت و... دانست؛ زیرا هر عمل نیکی، نسبت به اختلاف مراتب اخلاص، شناخت، تقوا و دیگر شرایطی که موجب کمال یک عمل است، دارای ثواب و ارزش‌های متفاوت می‌شود. علاوه بر اینکه در بسیاری از احادیث، امامان، براساس میزان درک، ایمان و گنجایش فکری افراد، سخن می‌گفتند.

۳. آثار و عواقب ترک زیارت امام حسین علیه السلام

در روایات فراوان دیگری، آثار و عواقب ترک زیارت امام حسین علیه السلام نیز بیان شده است، که در اینجا به چند نمونه از آنها اشاره می‌کنیم.

الف) ناقص بودن ایمان

امام باقر علیه السلام فرمود:

من لم یأت قبر الحسين علیه السلام من شیعتنا كان منتقص الإیمان منتقص الدین وإن دخل الجنة

كان دون المؤمنین فی الجنة.^{۳۴}

هر کس از شیعیان ما که به زیارت قبر حضرت امام حسین علیه السلام نرود، ایمان و دینش ناقص است و اگر داخل بهشت شود، در مقامی پایین‌تر از مؤمنان قرار می‌گیرد.

ب) جفا کار بودن

امام باقر علیه السلام، از یکی از اصحاب خود پرسید:

کم بینکم و بین قبر الحسين علیه السلام قلت ستة عشر فرسخا قال أ و ما تأتونه قلت لا قال ما

أجفاکم.^{۳۵}

بین شما و بین قبر حضرت امام حسین علیه السلام چقدر مسافت است؟ راوی می گوید عرض کردم: شانزده فرسخ. حضرت فرمود: آیا به زیارت آن حضرت نمی روی؟ عرض کردم: خیر. حضرت فرمود: چقدر جفا می کنید!

ج) محروم بودن از خیر

راوی نقل می کند: خدمت امام باقر علیه السلام بودیم؛ مردی وارد شد، سلام کرد و نشست. امام از او پرسید:

من أي البلدان أنت فقال له الرجل أنا رجل من أهل الكوفة وأنا محب لك موال فقال له أبو جعفر علیه السلام أفتزور قبر الحسين علیه السلام في كل جمعة قال لا قال ففني كل شهر قال لا قال ففني كل سنة قال لا فقال له أبو جعفر علیه السلام إنك لمحروم من الخير.^{۳۶}

از کدام شهر هستی؟ عرض کرد: مردی از اهل کوفه و دوستدار شما هستم. حضرت فرمود: آیا قبر حسین علیه السلام را در هر جمعه زیارت می کنی؟ عرض کرد: خیر. حضرت فرمود: در هر ماه چطور؟ عرض کرد: خیر. حضرت فرمود: در هر سال چطور؟ عرض کرد: خیر. حضرت فرمود: تو از خیر محروم هستی.

د) شیعه نبودن

امام صادق علیه السلام فرمود:

من لم يأت قبر الحسين علیه السلام و هو يزعم أنه لنا شيعة حتى يموت فليس هو لنا بشيعة وإن كان من أهل الجنة فهو من ضيفان أهل الجنة.^{۳۷}

کسی که به زیارت قبر حضرت امام حسین علیه السلام نرود و گمانش این باشد که از شیعیان ماست و با این حال فوت کند، شیعه ما نیست و اگر از اهل بهشت هم باشد، میهمان بهشتیان محسوب می شود.

موارد پیش گفته تنها چند نمونه از عواقب ترک زیارت امام حسین علیه السلام بود و در روایات، پیامدهای متعدد دیگری نیز بیان شده است.

خلاصه اینکه از روایات وارده در خصوص زیارت مرقد سید الشهداء، به دست می‌آید که زیارت حضرت، اگر با تمام مقدمات و شرایط لازم برای یک زیارت صحیح انجام گیرد، آثار و برکات دنیوی و اخروی متعدد و خارج از تصویری برای زائر در پی دارد، که برخی از آنها عبارت‌اند از:

- تثبیت عقاید و باورهای دینی زائر و جلوگیری از تزلزل او در مسائل اعتقادی، شرک و کفر.

- انس بیشتر زائر با خداوند و استغاثه و چنگ زدن به دامن شخصی آبرومند به درگاه الهی، که این امر، سبب آرامش روحی و امیدواری زائر است.

- آگاهی بیشتر از مرام و شخصیت مزور و اهداف بلند او در زندگی، که همین امر، باعث تربیت زائر و حرکت او در مسیر همان اهداف بلند امام می‌شود.

- درس مبارزه و قیام بر ضد باطل و ظلم.

- اعلام پذیرش ولایت امام و وفاداری به حاکمیت آنان، که موجب آمادگی پذیرش حکومت امام زمان علیه السلام می‌شود.

اللهم ارزقنا في الدنيا زيارة الحسين عليه السلام و في الآخرة شفاعة الحسين عليه السلام.

پی نوشت‌ها

۱. وسائل الشیعة، شیخ حر العاملی، ج ۱۰، ص ۳۴۶؛ بحار الانوار، محمدباقر مجلسی، ج ۹۷، ص ۱۲۴.
۲. کامل الزیارات، جعفر بن محمد ابن قولویه، ص ۱۶۱.
۳. فرهنگ عاشورا، جواد محدثی، ص ۲۲۴.
۴. کامل الزیارات، ص ۱۲۱؛ کتاب المزار، محمد بن محمد شیخ مفید، ص ۲۶؛ المزار الكبير، محمد بن جعفر بن مشهدی، ص ۳۴۰.
۵. امالی، شیخ صدوق، ص ۱۲۳؛ وسائل الشیعه، ج ۱۰، ص ۳۴۶.
۶. کامل الزیارات، ص ۱۹۳.
۷. من لا یحضره الفقیه، محمد بن علی بن بابویه، ج ۲، ص ۵۷۹؛ وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۱۶.
۸. کامل الزیارات، ص ۱۱۲؛ مدینه معجز الأئمة الإثنی عشر، سید هاشم بن سلیمان، بحرانی، ج ۴، ص ۲۰۴.
۹. الامالی، محمد بن الحسن طوسی، ص ۳۱۷؛ وسائل الشیعه، ج ۱۴، ص ۴۲۳.
۱۰. کامل الزیارات، ص ۲۵۲.
۱۱. الکافی، محمد بن یعقوب، کلینی، ج ۴، ص ۵۸۷.
۱۲. مائده: ۵؛ نحل: ۹۷.
۱۳. امام باقر علیه السلام فرمود: «من دان الله بعباده یجهد فیها نفسه و لا امام له من الله فسعیه غیر مقبول» کسی که به خدا ایمان دارد و عبادت‌های طاق‌فرسایان را انجام می‌دهد ولی امام لا یقی از طرف خدا ندارد، تلاشش بی‌فایده است. وسائل الشیعه، ج ۱، ص ۹۰.
۱۴. مائده: ۲۷.
۱۵. امام رضا علیه السلام فرمود: «من صلی و لم یرک لم تقبل صلواته». هر کس نماز بخواند ولی زکات و مالیات اسلامی نپردازد، نمازش قبول نمی‌شود. بحار الانوار، ج ۹۶، ص ۱۲.
۱۶. کامل الزیارات، ص ۲۵۲؛ وسائل الشیعه ج ۱۴، ص ۵۸۳.
۱۷. رک: بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۳۵.

١٨. ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، محمد بن علي ابن بابويه، ص ٩٠.
١٩. كامل الزيارات، ص ١٤٧؛ الكافي، ج ٤، ص ٥٧٩.
٢٠. كامل الزيارات، ص ١٥٣.
٢١. كامل الزيارات، ص ١٣٧؛ وسائل الشيعة، ج ١٤، ص ٤٢٥.
٢٢. كامل الزيارات، ص ١٣٦؛ المزار الكبير، ص ٣٤٣.
٢٣. كامل الزيارات، ص ١٣٧.
٢٤. همان؛ تهذيب الأحكام، محمد بن الحسن طوسي، ج ٦، ص ٥٣.
٢٥. كامل الزيارات، ص ١٤١؛ بحار الانوار، ج ٩٨، ص ٢١.
٢٦. كامل الزيارات، ص ١٥٧.
٢٧. بحار الانوار، ج ١٠١، ص ٣٦.
٢٨. كامل الزيارات، ص ١٦٢.
٢٩. كامل الزيارات، ص ١٤٥؛ بحار الانوار، ج ٩٨، ص ٢٠.
٣٠. كامل الزيارات، ص ١٥١؛ وسائل الشيعة، ج ١٤، ص ٤٤٥.
٣١. كامل الزيارات، ص ١٨٩؛ ثواب الأعمال و عقاب الأعمال، ص ٨٨.
٣٢. بحار الانوار، ج ٩٨، ص ٥٥؛ مستدرک الوسائل، ج ١٠، ص ٢٤٢.
٣٣. رك: كامل الزيارت، ووسائل الشيعة، بحار الانوار، ثواب الاعمال و... .
٣٤. كتاب المزار، محمد بن محمد مفيد، ص ٥٦؛ كامل الزيارات، ص ١٩٣.
٣٥. وسائل الشيعة، ج ١٤، ص ٤٣٥.
٣٦. كامل الزيارات، ص ٢٩٢.
٣٧. كامل الزيارات، ص ١٩٣؛ وسائل الشيعة، ج ١٤، ص ٤٣٢.